

Μὲ κανόνια καὶ τάνκες, μὲ σπαθία, μὲ κοντάρια,
Κι' ἀν μᾶς λείφουν κι' αὐτὰ μὲ τῆς γῆς τὰ λιθάρια,
Κι' ἀν σωθοῦντες κ' οἱ πέτρες μας, τότε θὰ ποῦμε
Πώς μᾶς μένει ἡ φωτιά καὶ μ' αὐτὴν πολεμοῦμε.
Πώς μᾶς μένει ἡ φωτιά ποὺ ποτὲ δὲν ἔσθιστη,
Ποὺ θεριεύει τ' ἀριά καὶ τὰ κάνει λιοντάρια,
Πώς μᾶς μένει ἡ φωτιά, ποὺ μ' αὐτὴν πολεμοῦμε
Καὶ νεκροί, κι' ἀναζοῦμε, πώς μᾶς μένει μιὰ Πίστι!...
Στὴ φωτιά καὶ τὸ σίδερο, σὲ γιονιές καὶ σὲ μπόρες,
Καὶ στὶς δύσκολες δρες, θὰ δηγγήσεις τὸν Ἀγῶνα
Στὴ φωτιά καὶ τὸ σίδερο, καὶ στοῦ Χάρου τὴν φρίκη,
Ἀκατάλυτοι, ἀλγύιστοι, θὰ σταθοῦμε ὡς στὴ Νίκη,
Ως που στὸ στῆθος τοῦ ἔχθρου νὰ πατήσῃς τὸ γόνα.

Κι' δταν, στὸ τέλος, ἡ μάχη κοπάση ἡ γιγάντια,
Κι' δταν στοῦ Ἀχέροντα τ' ἀσπρα νερὰ κυλιστῇ
Κι' δ στερνὸς τῶν Βανδάλων, ποὺ τόλμησε ἐνάντια
Στῆς Ἐλλάδος τὴν ἄγια φυγὴ νὰ δπλιστῇ.
Κι' δταν τὰ φλάμπουρα ὑψώσωμε πάνω στὰ κάστρα,
Κι' δταν σαλπίσωμε μέσ' στὰ φαράγγια καὶ πάνω στοὺς θράχους
Πέρα στὰ πέλαγα, πάνω ἀπ' τὴ γῆ μας καὶ πέρα ἀπὸ τ' ἀστρα,
Τοῦ θριάμβου λαμπρά, δροντερὰ Νικητήρια,
Τότε πιὰ τ' ὅραμα θάναι δεμένο. Παλάτια καὶ χτίρια
Στὴν κατινόργιαν Ἀκρόπολη πάνω στηρίνει,
Ἐργα θικά σου, Λαοὶ θ' ἀποροῦντες κι' ἀνθρώποι.
Κάθε γενή θὰ τὸ λένη τῆς ἐπόμενης: Ἐργα δικά σου,
Καὶ θὰ δείχνη ἀπὸ μᾶς, τοὺς ἔχθρούς σου, γραμμένα,
Στοῦ τρανοῦ μας Ναοῦ τὴν αἰώνια μετόπη,
Μὲ φηφία ποὺ δὲν σθοῦν, μὲ φηφία ποὺ δὲν σθοῦν, τὸ δνομά σου
Θὰ τὸ λένε λαοί, θὰ τὸ λένε κι' ἀνθρώποι
Ἐργα πώς εἶναι δικά σου.

Καὶ τὸ κάθε παιδὶ ποὺ θ' ἀκούη, θὰ διλογῆ τ' δνομά σου.

Χρῆστος Ἀνδρέα Μάνεσης

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ

ΤΗΣ 18 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1940

Ἄφοσ ἐκάμαμεν διπομονήν ἐπὶ μακρόν, ἀφηρέσαμεν τὸ προσωπεῖον ἀπὸ μίαν χώραν ἐγγυημένην ἀπὸ τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν, ἀπὸ ἔνα διπολον διέχθρον: τὴν Ἐλλάδα. Ἡτο ἔνας λογαριασμὸς ποὺ ἐπερίμενε τὴν ἐξόφλησίν του. Πρέπει νὰ εἴπω ἔνα πρᾶγμα ποὺ θὰ ξενίσῃ μερικούς Ἰταλούς φίλους τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ καθυστερημένους διὰ

τὴν ιδικήν μας: Οἱ Ἐλληνες μισοῦν τὴν Ἰταλίαν διπας κανεὶς ἀλλος λαός. Τὸ μίσος αὐτὸς εἶναι ἐκ πρώτης δψεως ἀνεξήγητον, εἶναι διμως γενικόν, θαθύ, δισεστον εἰς διλας τὰς τάξεις, εἰς τὰ χωριά, εἰς τὰ ἄνω, εἰς τὰ κάτω, παντοῦ. Τὸ διατί εἶναι μυστήριον. "Ισως διότι δ Σανταρόζα ἐκίνησε ἀπὸ τὴν πατρίθια του, τὸ Πεδεμόντιον, διὰ γὰ μεταβῆντα ἀποθάνηη ἡρωϊκὰ εἰς τὴν Σφακτηρίαν διὰ τὴν Ἐλλάδα. "Ισως διότι ἔνας γαρβαδινὸς ἀπὸ τὸ Φορλί, δ Ἀντώνιος Φράττι, ἐπανέλασε τὴν αὐτὴν κεφανομίλιαν ὑπερόχου ἀπλού-κότητος μετὰ ἔθδομήντα την, πίπτων εἰς Δομοκόν. Μυστήριον, ἀλλὰ τὸ γεγονός διπάρκει. "Επὶ τοῦ μίσους αὐτοῦ, ποὺ δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ γελοίον, ἔθασίσθη ἡ ἐλληνικὴ πολιτικὴ τῶν τελευταίων θεῶν. "Η πολιτικὴ τῆς πλήρους συνενοχῆς μὲ τὴν Ἀγγλίαν. Δὲν ήταν δυνατὸν νὰ εἶναι ἀλλως, ἀφοῦ δ Βασιλεὺς εἶναι Ἀγγλος, ἡ πολιτικὴ τάξις ἀγγλική, καὶ ἡ μπόρσα (ἰταλικὰ ἡ λέξις αὐτὴ σημαίνει ἐν ταυτῷ χρηματιστήριον καὶ δαλάντιον), διὸ ἀμφοτέρας της τὰς ἔννοιας ἀγγλική. "Η καταφανής καὶ πολύμορφος αὐτη συνενοχή, τὴν διόπλιαν ἐν καιρῷ θὰ ἀποδείξωμεν ἀκαταμαχήτως, ητο πρᾶξις συνενοχῆς ἔχθρας κατὰ τῆς Ἰταλίας. "Απὸ ἔγγραφα ἀνακαλυφθέντα ἀπὸ τὸ γερμανικὸν ἐπιτελεῖον εἰς Γαλλίαν ἐμφανίνεται διὰ ἀπὸ τοῦ Μαΐου ἡ Ἐλλάς εἰχε προσφέρει εἰς τοὺς Ἀγγλογάλλους διλας τὰς διεροναυτικὰς της δάσεις. "Ἐπρεπε νὰ τεθῇ ἔνα τέρμα εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν. "Οπερε παὶ ἐγένετο τὴν 28ην Ὁκτωβρίου, δταν τὰ στρατεύματά μας διέθησαν τὰ ἐλληνοαλβανικὰ σύνορα. Αἱ τραχεῖαι δροσειραὶ τῆς Ἡπείρου καὶ αἱ λασπώδεις χαράδραι της δὲν εἶναι κατάλληλοι διὰ τὸν ἀστραπαιανόν πόλεμον ποὺ ἤξιουν οἱ ἀδιόρθωτοι πιστοὶ τῆς στρατηγικῆς μὲ τὰς ἐπὶ καρφίδος μυράδες σημαίας εἰς τοὺς χάρτας. Καμία πρᾶξις, κανεὶς λόγος ίδικός μου η τῆς κυβερνήσεως η οἰουθήποτε ἀλλου διευθύνου παράγοντος δὲν είχεν ἔξαγγειλει τοιούτον ἀστραπαιανόν πόλεμον. Δὲν νοιμίζω διὰ ἀξίζει τὸν κόπον νὰ διαφένω διλας τὰς πληραφορίας τῆς ἐλληνικῆς προπαγάνδας καὶ τῶν ἀγγλικῶν μεγαφώνων τῆς.

"Η περίφημος αὐτὴ μεραρχία ἀλπινιστῶν «Τζούλια», ποὺ εἶχε δῆθεν περαστίας ἀπωλείας, ποὺ δῆθεν ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ δῆθεν συνετρίβη ἀπὸ τοὺς Ἐλληνας... ἐδέ-κθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ στρατηγοῦ Σοντού, δ ὅποιος, μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν του, μοῦ ἐτηλεγράφησε τὰ ἕξη, τὴν 12 Νοεμβρίου: «Ἐπεσκέψθην σήμερον τὴν πρωταν τὴν μεραρχίαν ἀλπινιστῶν Τζούλια. Πρέπει νὰ σᾶς ὑπογραμμίσω, Ντούτσε, τὴν λαμπράν ἐντύπωσιν ποὺ ἀπεκόμισα ἀπὸ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν μονάδα, στερεωτέραν καὶ πλέον ὑπερήφανον παρά ποτέ, μὲ τοὺς γρανιτώδεις ἀλπινιστάς της». "Ενθυμεῖται κανεὶς ἀπὸ σᾶς, σύντροφοι, τὸν ἀνέκδοτον λόγον μου εἰς τὸν Ιούλιον τοῦ 1935, πρὸ τοῦ αιθιοπικοῦ πολέμου; Εἰχα εἴπει διὰ θὰ ἐτοκιζάμεν τὰ πλευρά τοῦ Νεγκούς. Τώρα, μὲ τὴν θίαν ἀπόλυτον δεσμαίτην, ἐπὶ π α γ α μ β ἀ ν ω ἀ π δ λ υ τ ο ν, σᾶς λέγω διὰ θὰ τοσαίσωμεν τὰ πλευρά τῆς Ἐλλάδος. Εἰς δύο η εἰς δώδεκα μῆνας, ἀδιάφορον. "Ο πόλεμος μόλις ήρχισεν. "Εχομεν ἄνθρας καὶ μέσα ἐπαρκῆ διὰ νὰ ἐξουθενώσωμεν κάθε ἐλληνικήν ἀντίστασιν. "Η ἀγγλικὴ θοήθεια δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πραγμάτωσιν τῆς σταθερᾶς αὐτῆς ἀποφάσεως οὕτε νὰ σώσῃ τοὺς Ἐλληνας ἀπὸ τὴν καταστροφήν ποὺ ηθέλησαν καὶ ἀπεθείθησαν διέξιοι νὰ διποτοῦν. Τὸ νὰ σκεφθῇ κανεὶς διαφορετικὰ η νὰ θυμιθάλη θὰ ξενίσαινε διέτι δὲν μὲ γνωρίζει. "Απαξέκεινήσω, δὲν σταματῶ πλέον μέχρι τέλους. Τὸ ἀπέθειξα θῆρη καὶ, διὰ καὶ διημέρη, θὰ τὸ ἀποδείξω καὶ πάλιν. Τοὺς 372 νεκρούς, τοὺς 1082 τραυματίας, τοὺς 650 ἔξαρχανισθέντας κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πρώτων δώδεκα ημερῶν τοῦ ἀγώνος εἰς τὸ ηπειρωτικὸν μέτωπον, θὰ τοὺς ἐκδικηθῶμεν.